

Zini, sargā, copē!

Nelūgtie ciemiņi mūsu ūdeņos

Dabas eksperti arvien biežāk runā par invazīvajām sugām, kas nelūgtas ieradušās un iedzīvojušās mūsu florā un faunā, apdraudot vietējās sugas. Lai aktīvāk iesaistītu un informētu sabiedrību, Dabas aizsardzības pārvalde sākusī akciju *Ķeram svešos Latvijas dabā* un vietnē *Invazivs.lv* aicina ziņot par pamanītām invazīvajām sugām (gan augiem, gan dzīvniekiem).

Šajā vietnē publicētajā invazīvo sugu pārvaldniekā iekļauts aptuveni pussimt sugu (gan augu, gan dzīvnieku), ko zinātnieki atzinuši par nevēlamām. Šajā sarakstā iekļautas tādas ūdeņos sastopamās sugas kā Amerikas signālvēzis, rotans, apaļais jūrasgrundulis, dzeloņvaigu jeb svītrainais vēzis, Ķīnas cimdīnkrabis, dubļu krabis un daudzveidīgā sēdgliemene. Sarakstā vēl nav iekļauti, bet tāpat svešzemnieki (vēl gan ne masveidīgi) mūsu ūdeņos ir arī nogalinātājgarnele, Eiropas akmeņu garnele, jūraszīle, marendzelērija jeb sarkanais daudzсарu tārps, arī divas no sānpeldēm *Pontogammarus robustoides* un *Gammarus tigrinus*, kam vēl nav latviskā nosaukuma, tāpat divas mizīdu sugas un citi.

Ražīgākais avots – Ponto-Kaspijas baseins

Latvijas Universitātes Bioloģijas institūta pētnieks Dāvis Ozoliņš skaidro, ka svešzemju un invazīvās ūdeņu sugas pie mums nonāk lielākoties no Ponto-Kaspijas baseina (Melnā, Azovas un Kaspijas jūra). Turienes ūdeņos ir līdzīgi apstākļi kā Baltijas jūrā – neliels sāļums un upju grīvās arī saldūdens. Invazīvās sugas attiecīgi piemērojušās dzīvei gan sāļos, gan saldūdeņos, tādēļ ir gana spējīgas izdzīvot arī pie mums. Invazīvie pie mums nonāk arī no Amerikas, no kuras, piemēram, Amerikas signālvēži mērķtiecīgi ievesti pavairošanai. Arī dzeloņvaigu vēžu izcelsme meklējama ASV. Vispirms tie ievesti audzēšanai Vācijā, no kurienes ar laiku nokļuva Lietuvā un vēlāk pa Lielupes baseinu arī Latvijā.

Pētnieks atgādina, ka ne visas svešzemju sugas uzskatāmas par invazīvām. To nosaka divi aspekti, kas viens otru neizslēdz. Proti, par invazīvu uzskatāma suga, kas rada kaut kādu kaitējumu vietējai faunai un florai vai ekosistēmai kopumā, kā arī tāda, kas rada ekonomiskus zaudējumus. Piemēram, ar daudzveidīgo sēdgliemēni *apaug* (tām vajag cieta substrātu, pie kā piestiprināties) Daugavas hidroelektrostaciju turbīnas, kavējot to darba jaudu. Darbiniekiem regulāri nākas turbīnas tīrīt, un tas palielina izmaksas. D. Ozoliņš norāda, ka šī gliemene kā substrātu izmanto arī vietējās gliemēņu sugas, kas tamdēļ vairs nespēdamas filtrēt ūdeni, aiziet bojā.

Atvērts ir jautājums, cik ilgam laikam jāpaiet, lai invazīvu sugu pārstātu par tādu dēvēt. Pagaidām tas nav noteikts. D. Ozoliņš min Eiropā mērķtiecīgi 19. gadsimtā ievesto šaurspīļu vēzi, ko Latvijā nu uzskata par vietējo. Tiesa, nav informācijas, vai un kā vietējo ekosistēmu laikā ietekmēja šī suga pēc iedzīvošanās. Atšķirībā no īstēni vietējā Latvijas platspīļu vēža *šaurspīļnieks* spēj dzīvot aizaugušākās, barības vielām bagātākās un dūņainās ūdenstilpēs.

Mūspusē populārākie svešzemnieki

Mūspusē konstatēti Ķīnas cimdīnkrabji un dubļu krabji, arī atsevišķas svešās garneles, tāpat dzeloņvaigu vēži un citi inva-

Daudzveidīgā sēdgliemene no invazīvajām dzīvnieku sugām ir visizplatītākā un sastopama arī Limbažu novadā

zīvie. Jau pārdesmit gadu jūrā (pēdējos gados arī mūspusē) iedzīvojušies apaļie jūrasgrundūļi. D. Ozoliņš vērtē, ka daudzveidīgā sēdgliemene (2–5 cm gara čaula), kas mūsu valstī nonākusi jau pagājušā gadsimta sākumā, varētu būt visizplatītākā invazīvā suga Latvijā, tādēļ tā noteikti sastopama Limbažu novada ūdenstilpēs, piemēram, Limbažu Liel ezerā, Āsteres ezerā un citviet, kur tai pieejams ciets substrāts (nogrimuši koki, akmeņi vai kaut kas cits), pie kā piestiprināties. Šīs gliemenes izplatās gan pa ūdensceļiem, gan kopā ar cilvēku, proti, tās kāpuri var pieķerties pie gumijas laivas, zvejas rīkiem vai zābakiem un, ja tos nenotīra, tādējādi *pārvioties* no vienas ūdenstilpes uz nākamo.

Limbažu novada ūdeņos sastopams arī Amerikas signālvēzis, kas savu uzvaras gājieni Latvijā sāka tieši no Salacgrīvas pagasta Primmas ezera, kur to pirms vairākiem desmitiem gadu speciāli ielaida audzēšanai. Tieši cilvēku darbības rezultātā tas izplatījās. – *Daudzi, iespējams, neapzinoties, cik signālvēži kaitīgi vietējiem platspīļu vēžiem, tos pārviotāja uz citām ūdenstilpēm gastronomisku interešu dēļ. Kā nekā tas ir ātraudzīgs, izturīgs, izmēros liels, arī garšīgs. Signālvēža plašāka ietekme uz ekosistēmu kopumā nav pētīta, taču skaidrs, ka tas, būdams agresīvāks un noturīgs pret vēžu mēri, ko pats pārnēsā, mūsu platspīļu vēzi izkonkurē. Abu sugu līdzspastāvēšana nav iespējama, – skaidro LU Bioloģijas institūta pētnieks. – Runājot par vēžiem, ļoti labi ir tas, ka Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumos nu pievienots katras vēža sugas attēls un aprakstītas to pazīmes, – teic D. Ozoliņš.*

Klimata pārmaiņas – iedzīvošanās katalizators

– *Pie mums nonāk ļoti daudz svešo sugu, piemēram, ar tiem pašiem kuģu balasta ūdeņiem. Lielākā daļa gan iet bojā, jo te nav piemērotu apstākļu. Problēmas rodas ar tām, kas te atrod brīvu nišu vai arī tām ir priekšrocības attiecībā pret vietējām sugām, – skaidro LU Bioloģijas institūta pārtāvis, atsaucoties uz Daugavpils Universitātes pētījumu par divu sugu svešzemju sānpeldēm. Secināts, ka, salīdzinot ar vietējām sugām, tās gadā spēj radīt pat divas un vairāk paaudzes, tādēļ, domājams, nākotnē varētu izspiest pašmāju sānpeldes.*

Klimata pārmaiņu rezultātā ik gadu vidējā gaisa temperatūra nepielūdzami palielinās. Ņemot to vērā, iespējama jaunu svešo sugu ienākšana mūsu ekosistēmā. D. Ozoliņš piemin daudzveidīgās sēdgliemenes radinieci kvagas gliemēni, kas izaug lielāka un vairojas ātrāk. Patlaban tās izplatību, visticamāk, ierobežo ūdens temperatūra. – *Ja kļūs siltāks, tā pie mums*

varētu izdzīvot, un tā būs vēl lielāka problēma, – paredz pētnieks.

Sarunbiedrs skaidro, ka Latvijā pētījumi par invazīvo sugu ietekmi ir ļoti fragmentāri, pārsvarā vadoties pēc citu valstu negatīvās pieredzes. Tiesa, ne vienmēr negatīvā ietekme ir viennozīmīga. Runājot par daudzgadīgo sēdgliemēni, D. Ozoliņš min šīsvasaras konferenci Igaunijā par seklajiem ezeriem. Dāņu zinātnieks stāstīja savas valsts dažu gadu ilgos novērojumus – ezeros, kur šīs gliemenes izplatījās, palielinājās ūdens caurredzamība, jo tās, filtrējot ūdeni, barojas ar planktoniskajām aļģēm. Tamdēļ palielinājās arī asaru un citu plēsīgo zivju populācija. Jāsaka gan, ka plašāku šīs sēdgliemenes ietekmi uz ezeru ekosistēmām dāņu zinātnieki nav pētījuši.

Apkarošanas iespējas ierobežotas

Daudzu invazīvo dzīvnieku sugu izskausana vai kontrole ir apgrūtināta vai pat neiespējama sugas īpatņu nelielā izmēra vai citu iemeslu dēļ. Dažkārt arī iedzīvotāji nav ieinteresēti iesaistīties to apkarošanā. Piemēram, dzeloņvaigu vēzi ķer nelabprāt, jo tas ir salīdzinoši mazs (maksimālais garums 12 cm), turklāt gastronomiskā vērtība tam ir zemāka nekā pārējām pie mums sastopamajām vēžu sugām.

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumos uzskaitītas ūdenstilpes, kurās invazīvos vēžus drīkst ķert. Taču D. Ozoliņš min, ka tie sastopami vēl daudzās citās vietās, kur to ķeršana nav definēta. Iespējams, šajā jautājumā vides politikas veidotājiem vajadzētu būt elastīgākiem un invazīvo sugu ķeršanu ļaut plašākā mērogā. Tiesa, tam jānotiek reizē ar sabiedrības izglītošanu, lai nepieļautu nevēlamo sugu tālāku izplatīšanu. Sarunbiedrs piemin, ka to pašu garumā nelielo dzeloņvaigu vēzi nereti uzskata par vietējo vēžu mazuli un noķertu atlaizī citā ūdenstilpē *paaugties*. Jāatgādina, ka jebkāda vēžu vai zivju ielaišana no vienas ūdenstilpes citā nav atļauta, bet noķertos Ķīnas cimdīnkrabjus vai dubļu krabjus vēlams nelaist atpakaļ ūdenī.

Pagaidām nav zināmi gadījumi, kad kādu invazīvu sugu būtu izdevies apkarot pilnībā, tādēļ ir svarīga sabiedrības aktīvāka izglītošana par šiem jautājumiem. Pētnieks norāda – galvenais rīkoties, lai mūsu ūdeņos ienākušās sugas neizplatītu tālāk. Daudz kas atkarīgs arī no pašas sugas. Piemēram, kādas sugas populācijai var beigties barības resursi vai arī kāda no vietējām sugām to iemācās ēst. Teiksim, apaļo jūrasgrunduli (tas negatīvi ietekmē aizsargājamās jūras teritorijas, izēdot ziemeļu ēdamgliemenes un citas sugas) mēs esam iemācījušies iekļaut savā uzturā. Ēdams esot arī Ķīnas cimdīnkrabis.

Signālvēžus un apaļos jūrasgrundūļus iecienījuši arī mūspusē

Limbažu novadā signālvēžus ļauts ķert Primmas ezerā, kur to ķeršanai licence nav vajadzīga. Ar licenciem to var darīt atsevišķos posmos Salacā (visu gadu) un Svētupē (no 1. jūlija līdz 1. oktobrim).

Svētupes aizsardzības biedrības vadītājs Jānis Ozoliņš teic, ka mūspusē, ņemot vērā ūdens kvalitāti, lielākoties spēj dzīvot tikai izturīgie signālvēži. Ir tikai retas ūdenstilpes, ko nav ietekmējusi lauksaimniecība un kurās vēl saglabājušies platspīļnieki. – *Pieļauju, ka pēc desmit gadiem signālvēži Latvijā jau būs pamatpopulācija. No tā vaļā netiksim, jo tas ar cilvēku palīdzību*

*izplatījies visā valsts teritorijā, – skaidro sarunbiedrs. Viņš norāda, ka nav arī pareizi to ļaut ķert bez kontroles un izmēru ierobežojumiem. Kamēr Latvijā nebūs valsts līmeņa programmas *platspīļnieku* populācijas atjaunošanai, nav jēgas censties bez ierobežojumiem iznīcināt signālvēžus, jo tad beigu beigās vēžotājiem vairs nebūs nekā ķerama. – Ūdenstilpēs, kur mīt Latvijas vēzis, strikti jā saglabā tam piemērota ūdens kvalitāte. Tikai tad tas turpinās dzīvi. Bet citās ūdenstilpēs jāsamierinās ar signālvēžu klātbūtni.*

Jaunajā sezonā par vēžošanu Svētupē interesentu pietiek, viņi brauc no visas Latvijas. Arī signālvēžu populācija turas vidējā līmenī. Šis ir trešais gads, kopš biedrība te organizē licenciēto vēžošanu. Jau 30. jūnija vakarā vēžotāji noteiktajā posmā gaidījuši pusnakti uz 1. jūliju, lai sāktu vēžot. Nākamajā rītā, kad biedrības pārstāvis atbraucis palūkot, kā viņiem veicies, katrs bija ticis pie spaiņa ar lieliem *signālniekiem* (noteikumi paredz, ka mazākus par 8 cm lomā nepatur). Arī skaita ierobežojuma, cik drīkst paturēt, šajā Svētupes posmā nav. Murdus gan te nedrīkst lietot, jo tie nodara lielu kaitējumu zivju resursiem. J. Ozoliņš pieredzējis, ka vēžošanai ieliktajā mūrdā līdz ar vēžiem bija iekļuvušas arī lašveidīgās zivis. Ir tikai viens ezers Madonas novadā, kur murdi atļauti.

Primmas ezerā atļauta nelicenciēta signālvēžu ieguve, vajadzīga tikai makšķerēšanas karte. Viena persona vienlaikus drīkst izmantot piecus krītiņus. Lomā paturo dzīvnieku skaits nav ierobežots, bet saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem tie, kas isāki par 8 cm, laižami atpakaļ. – *Mēram ir jābūt, – norāda J. Ozoliņš. Ja lomā varēs paturēt arī pavisam mazus vēzīšus, var gadīties, ka vēlāk cilvēks nolēmīs tos palaist citā ūdenstilpē, lai paaug (un pavisam nelāgi, ja tur vēl palicis kāds Latvijas vēzis, kam konkurents neatstās nekādas izredzes izdzīvot).*

Biedrība *Makšķernieku klubs «Salacgrīva»* Salacā organizē arī licenciēto vēžošanu, ļaujot signālvēžus, sākot no 8 cm garuma, neierobežoti ķert visu gadu. Tās vadītājs Atis Apelis gan vērtē, ka Salaca nav vēžojamā upe, uz kuru brauktu spļaiņu dēļ. Uz šejieni copmaņi brauc lašu un taimiņu dēļ. Vēži ir, bet nevarētu apgalvot, ka ļoti daudz. – *Tas saistīts ar aizaugumu. «Pļāvā» jau tie nedzīvo. Tiklīdz kādu straujtecī atīrām, tur paradās arī vēži, – teic sarunbiedrs. Lai arī signālvēžus te ļauts ķert visu gadu, realitātē interese par tiem rodas maijā, jūnijā, kad iesilst ūdens, jo aukstajā vēžī ir neaktīvi. Bez maksas licences, kādas pienākas atsevišķām iedzīvotāju grupām, šogad jau izņemtas. A. Apelis atzīst – līdzšinējo gadu pieredze liecina, ka licences vēžošanai Salacas posmā ir varbūt tikai 1% no kopējā licenču skaita.*

Kopš apaļie jūrasgrundūļi pēdējos gados parādījušies arī Vidzemes piekrastē, to zvejošanai pievērsies arī zvejnieks Andris Skuja no Kuivižiem. Pats skaidro, ka pagaidām tikai iesācējs un par lielu šo grundūļu nozveju nevar runāt, tikai par nelieliem apjomiem. Viņam zināms, ka kolēģi gan zvejojuši tonnām. Apaļais jūrasgrundulis ir garšīgs un arī gana vienkārši pagatavojams. Tas ir aktīvs reņģu laikā – no maija līdz Jāņiem, pēc tam arī rudens pusē. Sarunbiedram šogad gan neizdevās pie tiem tikt. Pirms dažiem gadiem pamanījies arī Ķīnas cimdīnkrabi, kas gan mūspusē pagaidām reti sastopams.

Attēls no *invazivs.lv*

 Sākums – 6. lpp.

Iedzīvotāju iesaiste kampanjās palīdz izskaust svešos augus nākotnē

Latvija izceļas ar skaistu, daudzveidīgu dabu. Ar to lepojamies gan paši, gan apbrīno un novērtē zaļā tūrisma piekritēji. Aizvien vairāk cilvēku izprot dabas aizsardzības nozīmi un iesaistās Dabas aizsardzības pārvaldes (DAP) projekta *LatViaNature* informatīvajā kampaņā *Ķeram svešos Latvijas dabā*. Ar to iecerēts pievērst uzmanību bīstamajām invazīvajām augu sugām, kas apdraud mūsu floras daudzveidību.

Runājot par invazīvo augu sugām, vairākums neminoties nosauks Sosnovska latvāni, Kanādas zeltslotiņu un daudzlapu lupīnu. Bez šīm sugām Latvijā diemžēl iedzīvojušās arī citas neraksturīgās augu sugas. Šoreiz izcelsim tās, kas aug mūspuses upju, ūdenstilpju tuvumā un jūras krasta zonā. Kā norādīja *LIFE-IP LatViaNature* invazīvo sugu eksperte **Santa RUTKOVSKA**, kampaņa ir devusi lielu ieguvumu. – *Iedzīvotāju ziņojumu skaits par invazīvajām sugām ir sešreiz lielāks nekā pērn. Vidzemes pusē bijuši ļoti aktīvi ziņotāji. Tas liecina, ka cilvēki izprot šo problēmu*, – pauza S. Rutkovska. Viņa atzina, ka Latvijā pagaidām nav precīzu datu par sugām, ko svešo sugu ienākšana vidē apdraud, bet iedzīvotāju sniegtā informācija būs labs sākumpunkts zinātniekiem pētniecības procesā.

Mainoties vides apstākļiem, invazīvās sugas iemājo vieglāk

Visas invazīvās sugas Latvijā ir ievestas ar kādu saimniecisku mērķi – kā augļu vai lopbarības kultūra, dekoratīvs vai krastu erozijas novēršanai plānots augs utt. S. Rutkovska aicināja iedzīvotājus neaizrauties ar svešu sugu ieviešanu. – *Daudzas svešzemju sugas, ko stādām tagad, mums šķiet nekaitīgas, jo nepārziemo. Taču nezinām, kas var būt pēc 10, arī 20 vai*

50 gadiem. Mainās klimats, un tas svešzemju sugām strādā par labu. Ziemas kļūst maigākas, un jau tagad aptuveni 10–15% “svešo” ir iedzīvojušies mūsu dabā.

Viena no senākajām invazīvajām sugām ir **puķu sprigane**, kas aug mitrās vietās, īpaši ūdens piekrastē un reizēm novērojama arī niedrājos un avotainos zemajos purvos un grāvjos. Tā no jūnija līdz oktobrim zied violetās, sārtās un baltās nokrāsās. Kad 1,5–3,5 cm iegarenā pogaļa aizmetusies un nogatavojusies, no tās izšaujas sēklas 3–5 m attālumā no mātes auga. – *Šis augs veido monoaudzes un pēc rudens salnām nosalst, bojā aiziet arī tās sakņu sistēma. Tas nozīmē, ka ūdens krastos paliek laukumi bez veģetācijas. Ar rudens lietavām ūdenstilpē līdz ar augsni tiek ieskalotas arī barības vielas un pamazām notiek ūdens objekta aizaugšana*, – skaidro DAP pārstāve. Tāpat krastu erozija maina ūdens mikrobioloģisko sastāvu, kas rada dažādas pārmaiņas vidē.

S. Rutkovska piemin arī **ošlapu kļavu**, kas sākotnēji izmantota pilsētās apstādījumos. Lielākoties ūdens ietekmē notikusi sēklu izplatība un tagad šīs kļavas iedzīvojušās upju krastos. To bīstamību videi rada fakts, ka sēklas sievišķajos kokaugos var noturēties līdz nākamajam pavasarim. Tās ar vēja, ūdens un dzīvnieku palīdzību izplatās pamazām, bet ilgā laikposmā.

Tatārijas salāts mūspusē jūras krasta zonā ir atrodams. Tas par savu mājvietu izraudzījies arī Ķurmraga bākas piekrastes apkārtni

Rītas OZOLIŅAS foto

Puķu sprigane ir 1–2 m, bet reizēm līdz pat 3 m augsts lakstaugs, kas izplatības vietās nomāc un izstumj mazākus augus, apdraud vietējās sugas

Santas RUTKOVSKAS foto

Augi veido blīvas audzes un maina augsnes struktūru.

Viena no visizplatītākajām un ierastākajām invāzijas sugām Latvijā un arī Eiropā ir **krokainā roze**. – *Šis ir piemērs tam, ka lielākoties invazīvo sugu izplatību pie un ap ūdeņiem radījuši cilvēki. Krokainās rozes tika stādītas piejūrā, lai novērstu smilšu eroziju, bet ilgtermiņā trūkumi ir būtiskāki nekā sākotnējais ieguvums*... – skaidroja eksperte. Krokainā roze veido blīvas audzes, zem tām neaug vairs nekas. Tāpat tā samazina pieejamo piekrastes zonu apūtniekiem, tādējādi veidojot noslodzi citām pludmaļu un kāpu teritorijām.

Salīdzinoši jauna invazīvā suga mūspuses jūras piekrastē ir **Tatārijas salāts**, kas ieviesies, pārveidojot labību un koksnī. Tas ir daudzgadīgs, vidēji liels lakstaugs, kas zied no jūlija beigām līdz septembrim ar zili violetiem ziediem, un tam raksturīgas rukolas salātu izskata lapas. Šī suga piekrastē starp augiem ieņem dominējošo lomu, mainot veģetācijas struktūru, un samazina atklātās smilšu zonas.

Pēdējā gadā Latvijas ūdeņos novērota arī **Nutalla elodeja**. Tā iekļauta Eiropas Savienības regulā, kas nosaka invazīvo sugu regulējumu visām Eiropas Savienības dalībvalstīm, tālab ir saistoša arī Latvijai. – *Mums kā dalībvalstij šī suga jāpieskata un jāievāc ziņas par to. Tāpat šobrīd mūsu redzeslokā nonācis Amerikas līzihitons. Pie mums šai sugai vēl ir par aukstu, bet Somijā tā ir iedzīvojusies savvaļā. Tur mēģina to izskaust pašā invāzijas sākumā*, – norādīja eksperte.

Cīņā jāiesaistās visiem, bet gudri

– *Vislētākā un vislabākā invazīvo sugu apkarošanas metode ir tās neieļaušana. Lai cīnītos ar šiem svešajiem augiem, noteikti jārīkojas visiem kopā. Katra nekopta, invāzijas sugu piepildīta teritorija ir nepārtraukts donors. S. Rutkovska uzsver, ka cīnīties vajag, bet tas jā dara gudri. – Atslēgas vārdi ir “zinoša un izglītota sabiedrība”. Pirms ķeramies pie “svešo” apkarošanas, vajag iepazīties ar Dabas aizsardzības pārvaldes izveidoto vietni www.invazivs.lv un ziņot par saviem novērojumiem. Piemēram, puķu sprigane izplatās ar sēklām, tādā ideālā laikā, kad to izskaust, ir pirms ziedēšanas. Pēc noziedēšanas ir liela iespējamība, ka paši palīdzēsīm tai izplatīties, iznēsājot sēklas, kas var pielipt pie kurpju zolēm vai iekrist bikšu atlokos*, – skaidro DAP eksperte. Ja aprakstā minēts, ka suga izplatās ar sakneņiem vai to atvasēm, tad cīnīties var jebkurā laikā, bet atslēgvārds būs *sakne* – tieši tā kārtīgi jāizrauj.

Ravējot, nolaužot vai izrokot invazīvo augu, tas noteikti liekams maisā un ievietojams atkritumu konteinerā vai sapūdeņams. Neder vien izraut augu, jo, piemēram, nupat pieminētā puķu sprigane ieaugoties no jauna. S. Rutkovska atgādina, ka invazīvie augi dabā ienākuši mūsu pašu darbu vai nedarbu rezultātā, tālab pašiem arī jāpūpējas, lai atjaunotu ierasto vidi vietējām sugām. – *Invazīvās sugas augumā ir raženākas un konkurē ar blakus augošajiem augiem, kas vairs nesaņem tik daudz saules gaismas, ūdens un vajadzīgo vielu. Pašmāju augi pamazām iznīkst. Tāpat svešie augi, kam šeit nav dabīgās regulācijas jeb konkurences, nav iekļauti ierastajā barības ķēdē. Nav ne slimību, ne kaitēkļu, ne dzīvnieku, kas tās izmantotu uzturā, tādēļ tās tik viegli izplatās*, – uzsver DAP pārstāve.

Tāpat invazīvo augu izplatības ierobežotājs pagaidām var būt vien cilvēku rīcība. Patlaban vienīgā invazīvā suga, ar ko notiek mērķtiecīga valstiska cīņa, ir Sosnovska latvānis, jo arī normatīvajos aktos zemes īpašniekiem noteikts pienākums ar to cīnīties. Taču DAP un aktīvu iedzīvotāju kopienas palaiķam organizē kampaņas, kurās brīvprātīgie aicināti piedalīties invazīvo sugu izskausanas talkās.

Latvijas Dabas fonds mūspusē palīdz smilšu krupim un ravē Tatārijas salātus

Jūlijā Latvijas Dabas fonda rīkotā Jauniešu foruma dalībnieki trīs dienas pavadīja Salacgrīvas pusē. Vispirms viņi apmeklēja Dabas aizsardzības pārvaldes (DAP) dabas centru *Ziemeļvidzeme* un iepazīta tā piedāvājumu, bet nākamajās dienās organizēja divas talkas.

DAP Vidzemes reģionālās administrācijas vecākā referenta īpašumu apsaimniekošanas jomā Gintāra Rubēņa vadībā foruma dalībnieki darbojās dabas liegumā *Karateri*, atbrīvojot tā teritoriju no krūmu un niedru apauguma, lai uzlabotu mūsu valstī reto smilšu krupju dzīvotnes. Nākamajā dienā kopā ar DAP dabas tūrisma un izglītības ekspertu Andri Somu jaunieši jūras piekrastē dabas liegumā *Randu*

Jauniešu foruma dalībnieki jūras piekrastē Salacgrīvas pagastā ravē agresīvos Tatārijas salātus

plavas ravēja tur savairojušos invazīvos Tatārijas salātus. *Ziemeļvidzemes* vadītāja Inta Soma atzina, ka kopīgiem spēkiem talcinieki krietni attīrījuši kāpas no šī augs. Šis salāts strauji vairojas, izplešas un

nomāc vietējās augu sugas, kam dabiski jāaug mūsu kāpās. Cīņa ar to ir roku darbs, taču laikietilpīgs – Tatārijas salāts jāizrauj ar visu garo sakni.

Andra SOMA foto

Tematisko lapu atbalsta:

 Limbažu novads

Par «Zini, sargā, copē!» saturu atbild projekta īstenotājs SIA «Izdevniecība Auseklis».

Lapu sagatavoja Līga LIEPIŅA un Rīta OZOLIŅA